

Jordbruksutskottets betänkande

1982/83: 1

om bokskogsodling

Motioner

I motion 1981/82:1899 av Ingvar Eriksson m. fl. (m) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan ändring av bokskogslagen att markägaren får möjlighet att i framtiden odla bokskog på den för bok mest lämpade marken,

2. att riksdagen hos regeringen begär att förordningen som reglerar ersättningen till markägare ändras så att kostnader för återväxtåtgärder maximeras,

3. att riksdagen hos regeringen begär att forskningen beträffande bokskogsföryngringar förbättras.

I motion 1981/82:1910 av Wiggo Komstedt (m) yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en utredning om upphävande av lagen om bevarande av bokskog.

Gällande rätt

Enligt lagen (1974:434) om bevarande av bokskog får bokträd ej avverkas i bokskog utan särskilt tillstånd. Icke heller är det tillåtet att utan tillstånd vidta åtgärder för återväxt av annat trädslag i bokskog eller på område där bokskog avverkats. Tillståndsfrågan prövas av länsstyrelsen. Särskilt skall bokskog som är av värde från naturskyddssynpunkt bevaras så långt det är möjligt. Detta är enligt förarbetena (prop. 1974:73, JoU 1974:18, rskr 1974:240) angeläget inte minst med hänsyn till de speciella svårigheter som föreligger vid föryngring av bok. Enligt kungörelsen (1974:436) om bevarande av bokskog utfärdar skogsstyrelsen vissa föreskrifter om beståndsvårdande gallring och föryngringshuggning m. m. I samma kungörelse meddelas regler om statsbidrag till föryngring och vård av bokskog. Sådana bidrag administreras av skogsvårdsstyrelsen. Enligt kungörelsen får bidrag för återväxtåtgärder lämnas endast om skogsvårdsstyrelsen anser att avsedda åtgärder kan ge tillfredsställande resultat.

Skogsvårdslagen är inte tillämplig på bokskog i den mån dess bestämmelser strider mot bokskogslagen.

Utskottet

Utskottet behandlar i detta betänkande två motioner om bokskogsodling med förslag till ändringar av nuvarande särskilda bokskogslagstiftning.

Enligt motion 1981/82:1899 tolkas bokskogslagen så, att bok måste föryngras på exakt samma mark där den nu växer. Detta kan innebära att kostnaderna för föryngring ofta blir orimligt höga. Däremot finns det marker som i dag är beväxta med annan skog som vore mera lämplig för bokskog än mycket av den mark där boken växer i dag. Motionärerna anser därför angeläget att bokskogslagen ändras så att markägare ges möjlighet att ersätta bok på olämplig mark med annan skog. Markägare skall därvid vara beredd att anlägga ny bokskog på bättre lämpad mark. Vidare bör förordningen om ersättning till markägare ändras så att föryngringskostnaderna maximeras för markägaren. Med hänsyn till att problemen med bokskogsföryngringar är stora bör enligt motionen ökade forskningsinsatser på området komma till stånd. I motion 1981/82:1910 hävdas, att det förhållandet, att två olika myndigheter – skogsvårdsstyrelsen och länsstyrelsens naturvårdsenhet – skall granska frågor om bokskogsskötsel, leder till ökat krångel och förorsakar staten kostnader. Den särskilda lagstiftningen för bokskogen bör därför avskaffas.

Riksdagen avlog hösten 1981 en motion av samma innehåll som motion 1981/82:1910. Utskottet framhöll därvid att syftet med bokskogslagen knappast kan tillgodoses inom ramen för den nya skogsvårdslagens regel om hänsyn till naturvårdens intressen vid skötseln av skog (JoU 1981/82:15).

De frågor som behandlas i motionerna har nyligen utretts av statens naturvårdsverk i samråd med skogsstyrelsen. Naturvårdsverket, som redovisar sina synpunkter i ett betänkande om skydd av värdefull ädellövskog (SNV PM 1587), anför att bokskogslagen i stort fungerat väl. En likartad lag bör därför enligt verkets uppfattning införas till skydd för annan ädellövskog. Naturvårdsverket finner inte erforderligt att ändra bokskogslagen för att underlätta markbyte i samband med föryngring av bokskog. Enligt utredningen medger lagen redan nu upprättandet av långsiktiga bokskogsplaner som ger markägarna möjlighet att föryngra bokskogen över en hel fastighet efter ett fastställt program. Naturvårdsverket föreslår vidare, liksom även skogsstyrelsen vilken i en särskild skrivelse (1982-10-04) till regeringen uttrycker en annan uppfattning om vilken lagstiftningsform som ädellövskogsskyddet bör ha, att bidragsreglerna görs mer generösa samt att verksamheten för utbildning och rådgivning intensifieras.

Skogsstyrelsen anser att bokskogslagen bör upphävas och att bokskog och annan ädellövskog bör skyddas genom en komplettering av skogsvårdslagstiftningen.

Utskottet vill för sin del anföra att de förhållanden som låg till grund för införandet av en särskild bokskogslag fortfarande synes vara för handen. Bokskogarna utgör ett särpräglat inslag i landskapsbilden i de sydligaste

provinserna och representerar stora sociala, kulturhistoriska och vetenskapliga värden. De är uppskattade i rekreationshänseende. Att bevara bokskogen är ett välgrundat krav från naturvårdssynpunkt. I och för sig anses en väl vårdad bokskog på mark som är tjänlig för bokskogsodling kunna göras ekonomiskt räntabel. Dock anses övergång till barrskog ur privatekonomisk synvinkel mer lönsam än fortsatt bokskogsodling. Bokskogen är också svår att föryngra med moderna metoder. Enighet torde råda om att bokskogen därför behöver fortsatt skydd. Mot den bakgrunden är det enligt utskottets mening alltjämt angeläget att de möjligheter tas till vara som erbjuds att göra bokskogsvården effektiv, bl. a. genom en ändamålsenlig föryngringsverksamhet. Även forsknings- och utbildningsinsatser kan vara värdefulla. Emellertid kommer de frågeställningar som här berörts att bli föremål för vidare överväganden i regeringskansliet i samband med prövningen av de utredningsförslag som omnämns i det föregående. Motionerna bör med hänsyn härtill enligt utskottets mening icke föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionerna 1981/82:1899 och 1981/82:1910.

Stockholm den 11 november 1982

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Åke Wictorsson (s), Ove Karlsson (s), Hans Wachtmeister (m), Gunnar Olsson (s), Håkan Strömberg (s), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Martin Segerstedt (s), Jan Fransson (s), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp), John Andersson (vpk), Åke Selberg (s) och Bo Arvidson (m).

